

Tõe Sõnumid

8. aastakäik.

Tallinnas, 1924.

Nr. 3.

Tumedad leheküljed ajaloos.

Raugelt suurem osa ajaloo lehekülgi on pühendatud kirjeldustele inimkonna vastastikkuse vägivala tegude üle; need nõretavad teadetest weresüüde kohta, mis inimesed kas

publeb dige sagedasti — mõne tulepurstawa mäe tegewuse sarnatselt — ootamatalt awalikuse ette. Kuid nii kurb kui see seisuford ka on, ei ole ta ometi mitte selle kurjuse ja

„Tõeste mina ütlen teile: Mis teie iial olete teinud, ühere nende jinaste mu wähe-ma wendade seast, seda olete teie mulle teinud.“
Kristus.

ahnuse, wiha wõi kättematsumise tujude mõjul kordasaatnud.

Kristuse sõnad: „Sina pead oma ligemist armastama, kui iseennast“, on „hüüdja hääleks kõrbes“, jäänud. Ka praeguse tsiviliseeritud inimkonna keskel pole see minewiku õhkkond kadunud waid

metfikuse wiimane aste, mis maailmas iial aset on leidnud.

Mitte üksi ägedas wihahoos, palawal wõitlusewäljal maisete asjade pärast, ega päälkippuwa waenlase tagasitõrjumisel ei ole inimesed üksteist häwitatanud, waid olles wabad igasugusest kitsikusest on nad usu- ja

Jüdametunnistuse wabaduse alal, enda kaas-inimese wastu, weel metfikumat iseloomu ülesnäidanud.

Kirjeldused kristlaste elust nii esimestel aastasadadel kui ka pimedal keskajal annawad selle kohta selget tunnistust.

Nii paganlik kui paawstlik Room on sel alal iseäranis wäljapaistwalt tegutsenud.

Kellest niisugune iseloomus usulusel alal on alguse saanud, ei ole ühelgi Piibli tundjal raske mõista.

Kristus ütleb: „Kui keegi minu sõnu kuuleb, ning ei usu mitte, selle peale ei mõista mina mitte kohut... sõna mis ma olen rääkinud, seesama peab tema peale kohut mõistma wiimasel päewal. Joan. 12, 47. 48.

Sellest eesdigusest on tõelised kristlased alati kinnipidada püüdnud wõideldes inimliku segaõpetuste wastu, mida meile wägise, jah surmaga ähwardades püüti pääle sundida. Mida minewiku kristlased, Jumala püha sõnale, see on Piibli õpetusele, ustawaks jäädes, pidid kannatama, seda näeme alljärgnewast kirjatükist, mis tsiteeritud suuremast sellekohasest koguteosest.

„Kest pimedust, mis fattis maad paawstliku ülemwalitsuse pikal ajajärgul, ei wõidud tõe walgust täielikult kustutada. Ses ajajärgus oli Jumala tunnistajaid, — mehi, kes kõrgelt hindasid ustu Kristuse kui ainisa wahetalitaja sisse Jumala ja inimeste wahel, kes waatlesid Piiblit elu juhtnõörina ja pidasid õiget hingamise päewa. Kui palju maailm nendele meestele wõlgneb, seda ei tunne järeilm iialgi ära. Neid peeti ketseriteks, nende mõjundid püüti tühjaks tunnistada, nende iseloomu wastu oldi waenulik, nende kirjalikud teosed suruti maha, wõltsiti wõi moonutati ära. Siiski seisid nad kindlatena, ja ühest rahwapõlwest teise hoidsid nad enda usu alal püha pärandusena tulewate rahwapõlwele jaoks selle puhtuses“.

„Nende hulgas aga, kes panid wastu paawstliku wõimu waheseisemisele, seisid walduslased kõige eesotsas. Just seal maal, kus paawstlus enda asupaiga üles oli löönud, pandi kõige kindlamini wastu tema kawalusele ja rifustusele. Aastasadade festel hoidsid kogudused Piemont'is enda iseseiswuse alal; wiimaks aga tuli aeg, kus Rooma kirik püsiwalt nõudis nende allaandmist. Sajakärjeta wõitluste järele selle hirmuwalitsuse wastu tunnistasid nende koguduste juhid tõrkumalt selle wõimu ülemwalitsust, kelle ees kogu maailm näis kummardawat. Üks

osa keeldus ifkagi järele andmast paawsti wõi prälaatide ülemwalitsusele. Nemad otsustasid ustawaks jääda Jumalale, alal hoides enda usu puhtuse ja lihtsuse. Teistest eraldumine hakkas maad wõtma. Need, kes wana usu poole hoidsid, läksid awalikkuse eest kõrwale; mõned lahkusid enda kodumaa Alpidest ja tõstsid püsti tõe lipu wõõraisse maisse; teised läksid mägede ja kalju kindlustuste kinnisulunud orgudesse ja hoidsid seal ülewal enda wabaduse Jumalat kummardada.

Ust, mida paljude aastasadade festel walduslikud kristlased pidasid ja õpetasid, seisis terawas wastolus Rooma kirikust tulewate wale õpetustega. Nende usu õpetus põhjenes Jumala kirjutud sõnale, ristiusu tõeliku süsteemile. Uga need lihtsad maainimesed, enda hämarates pelgupaikades, eraldatuina maailmast ja seotuna igapäise töö külge enda karjade ja wiinapuu aedade keskel, ei olnud ise tulnud tõe juure, mis rääkis wastu langenud kiriku õpelausetele ja eksiõpetustele. Nende ust ei olnud mitte hiljuti wastuõdetud. Nende usundilik kindel olek oli isadelt saadud pärandus. Nemad wõitlesid apostliku koguduse usu eest, „mis ükskord pühade kätte antud.“ „Kõrbe kogudus“, ja mitte kõrgemeelne preestriwalitsus suure maailma pealinna aujärjel, oli Kristuse tõelik kogudus, tõe waranduste hoidja, mille Jumal oma rahwale usaldanud, et seda maailmale kuulutada...

„Walduslaste käskjalad tungisid saadana õpetusele sisse ja liigutasid seeläbi pimeduse wõimud suuremale tegewusele. Kurjuse würst pani tähele iga jõupingutust tõeasja edendamises ja ta äratas oma tööriistade kartust ning tähelepanu. Paawstlikud juhid nägid nende alandlikkude reisijate töödest üht hädaohu märki enda töö jaoks wäljakasawat.

Kui nemad lasessid tõe walgust takistamatalt paista, siis pühiks see ära eksiõpetuse rasked pilwed, mis rahwa kinni katsid; see juhiks inimeste meeled ainuüksi Jumala peale ja häwitaks lõpuks Rooma ülemwalitsuse. Nende inimeste paljas olemasolemine, kes hoidsid ülewal tõe koguduse usu, oli üks Rooma kiriku langemise alaline tunnistus, ja äratas seepärast kõige libedamat wiha ning tagatiusamist.

Nende tõrkumist, Püha Kirja wälja anda, peeti haawamiseks, mida paawstlus ei wõinud kannatada. Tema otsustas seepärast neid maa pealt häwitada. Nüüd algasid kõige hirmsamad ristisõjad Jumala rahwa wastu nende mägilisel kodumaal.

Inkwisitsiooni kohtunifud pidasid nende peale jahti ja süütu Abeli'etendus, kes langes mõrtsukaliku Raini käe läbi, kordus tihti.

Ikka ja jälle rüüstati ära nende wiljakad põllud, nende majad ja kabelid tehti maa tafa, nii et, kus ditsewad põllud ja waike, tööka rahwa elukohad olid, ainult kõrbe järele jäi.

Otsesui mõni wäga näljane rööwelajas werd maitstes weel wihasemaks saab, nõnda tõusis paawstlastewiha enda ohwrite kannatust nähes weel suuremale ägedusele. Paljud nendest puhta usu tunnistajatest kiufati taga nende eneste kodumaa mägedes ja aeti wälja orgudest, kus nemad, ümbritsetud suurest metsadest ja kalju tippudest, warjul olid.

Ühtki süüd ei wõidud selle wäljapoole seadust kuulutatud inimestellassi kombelises iseloomus leida.

Isegi nende waenlased seletasid, et nemad olewat üks rahuarmastaw, waike ja waga rahwas. Nende suur ülekohus seisis selles, et nemad ei tahtnud paawsti eeskirjade järele Jumalat kummardada. Selle kiriteo pärast kuhjati nende peale igasugust alandamist, sõnaga haawamist ja piinamist, mida inimesed ja kura did wõisid wälja mõelda.

Kui Rooma kirik üksford otjustas seda wihatud usufelti häwitada, siis andis paawst Innocenz 8, aastal 1487 p. Kr. wälja käsukirja, mis nad ketseritena hukkamõistis ja ärarahkumisele määras.

Neid ei süüdistatud laisklejateks, ebaausateks, ega roppudeks, waid seletati, et neil olewat wagatsmise ja pühaduse nägu, mis wiib eksiteele „tõeliku karja lambad“.

Seepärast käskis paawst, „seda hõelkawalat ja wastikut kirjategijate usufelti“, kui nemad tõrguwad järelandma „pihuks teha niikui kihwtiseid madusid“. Kas see ülemeelne wõimukandja lootis neid sõnu weel üksford eestleidwat? Kas ta teadis, et need taewa raamatutesse üles kirjutati, et nad kohtus tema filmadele esineksid? Jeesus ütleb: „Mis teie tial olete teinud ühele nendefinastel mu

wähema wendade feast, seda olete mulle teinud“. Matt. 25, 40.

See käsukiri kutsus kõiki kiriku liikmeid ristijõtta ketserite wastu liituma. Ja et neid üles õhutada sellele koledale tööle, wabastas paawst kõik need, kes ristijõda kaasategid, „kõikidest kirikufaristustest ja trahwideist isetaolistest ja üleüldistest, — igasugusest wandeist, mida nad wõisid olla annud; tema kinnitas seaduslikult kõik nende nõudmised igasuguse waranduse asjus, mille nad wõisid seadusewastaselt omandanud olla ja lubas kõikide pattude andeksandmist neile, kes peaksid mõne ketseri ära tapma.

See käsukiri tegi tühjaks kõik lepingud, mis walduslaste kasuks olid tehtud, kirjutas ette kõigile nende teenijatele nende juurest ära minna, keelas ära kõigile mingisugust abi neile andmast ja wolitas igaiht nende warandust omandama“.

See kirjatükk paljastab selgesti waimu meistritööd, kes nende üleastumiste taga tegutses; see on lendawa mao mõirgamine ja mitte Kristuse hääl, mis selles kuuldu. Paawstlikud juhid ei tahtnud enda iseloomu kokkukõlas hoida Jumala käsuseaduse suure mõõdu puuga, waid seadsid üles ühe mõõdu, mis neile sünnis näis olewat ja otjustas sundida kõiki selle järele tegema, sest et Rooma kirik seda tahtis.

Rõige hirmsamad kurbmängud toodi esile.

Nurjatud ja jumalateotawad preeftrid ja paawstid tegid töö, mille saadan neile oli kätte juhatanud. Salastusel ei olnud mingit ruumi nende südametes.

Sama waim, kes Kristuse risti löi ja aposkolid ära tappis, seefama kes werejämulse Neero Jumala ustawate wastu tema päiwil üles äsjitas, töötas selles sihis, et wabastada maad nendest, kes olid Jumalast armastatud.

Tagasiusamised, mis jumalafartlikku rahwast paljude aastasadade festel läbikatsusid kanti

Esimeste kristlaste põhimõtted.

„Kas on õige Jumala ees teid enam kuulda kui Jumalat, mõistke ise; sest meie ei wõi seda mitte rääkimata jätta, mis meie oleme näinud ja kuulnud“.

Peetrus ja Joannes.

Kui Hus'ilt tema õpetuste tagasiwõtmist nõuti, ütles ta „Kuidas julgeksin masiistaewa poole üles waadata? Kuidas wõiksin ma seda rahwahulka waadelda, kellele ma puhast ewangeliumi olen jutlustanud.

Ei, mina hindan nende õndsust enam, kui oma wiletsat ihu, mis nüüd surmale on määratud“.

„Siin seisan ma, ma ei wõi teisiti, Jumal aidaku mind“.

Luther.

nendest kannatuse ja püsiwusega, mis austab nende Lunastajat.

Hoolimata ristsõdadest nende wastu, hoolimata ebainimlikust mahatapmisest, mille alla nad heideti, läkitasid nad ikka enda käskjalad wälja et kallist tött wäljalaotada. Neid aeti tapalawale; kuid nende weri kastas külwatud seemet, ja see ei jätnud järele wilja kandmast.

Praeguste kristlaste usu- ja ilmawaated.

Enamal jaol meieaegsetel inimestel, kes endid kristlasteks nimetawad, on küll ewangeliumi õpetus, aga nad ei ela sääl leiduwate põhimõtete järele. Nemad laulawad küll taewa saadikute rõõmulaulu: „Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu, inimestest hea meel“, aga Kristuse jumalikkust salgawad nemad ja „rahu“ ning „heameel“ ei leia maad nende keskel. Professor Dennert kirjeldab meie aja kristlaste uuemat ilmawaadet järgmiselt: „Praeguses maailmas wõtab maad nõuta oled ja õudsus: nemad on meist wõtnud meie Jumala, tulewase elu ja taewa; moodsas ilmawaates ei ole neil enam ruumil! Külmalt ja surnult seisab uuemoeline ilmadetäius praeguse aja kristlaste ees, ja waata, ka inimeste sifemine elu jääb külmaks, küsimine Jumala järele tardub inimeste huultel, ning endiste rahwapõlwe waated kaotawad nende meelest oma tähtsuse.

Endistel aegadel usuti: Jumalast—Jumala juure! Täna on aga alghallikas ja lõpueesmärk ühtlasi kadunud.

Nüüd signewad surnud algainest arwuta inimestehulgad, kes maapinnal liiguwad ja langewad wiimaks jälle fenna, kus ained igaweses wõitluses kujunewad, tagasi, tundmata jõudude hoogudesse ja woogudesse. Ja edasi maailmas ei ole enam kedagi: ei waimlike olemusi, isiklist elu ega Jumalat!“ Kuhu niisugune ilmawaade on inimesed wiinud, wõib iga üks näha.

Kuid ka nõnda nimetatud „kristliku ilmawaatega“ inimeste seisuford jätab palju üle soowida. Nende seas wõiks täna samasugune altar illesjeada, nagu Paulus ford Athenas leidis, kus pääle oli kirjutatud: „Tundmata Jumalale“. Praegune maailm ei tunne suuremalt osalt enam Jumalat ega iseennast.

Kui hiljuti Hindude Apostel, Sadhu Sundar Singh, kes sifemiselt täielik kristlane, Euroopa suuremates linnades jutlustamas käis, ütles ka Euroopa kristlaste kohta: „Eu-

Nõnda andsid walbuslased tunnistust Jumalast, aastafajad enne Luteruse sündmist. Laialipillatud paljudesse maadesse, istutasid nad neis usupuhastuse seemet, mis algas Wycliff'i ajal, wõitis laialdasest pinda Luteruse päiwil, ja mida peab jätkatama aegade lõpuni nendest, kes on samuti tahtlikud kannatama kõike „Jumala sõna pärast, ja Jeesuse Kristuse tunnistuse pärast“. E. G. White.

roopas tuntakse kristliku usu põhimõtet palju enam raamatutest, kui isiklist läbielust“.

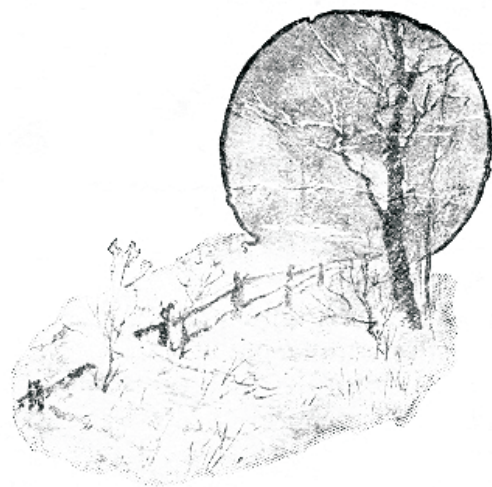
Kas on puudu usulistest ühingutest? Ei! Millest on puudu? Tõelistest kristlastest ja usust, mis armastuse läbi tegew on. Igal pool töötatakse waimuliku Sioni müüride mahalõhkumise kallal. Kristuse õpetuse põhimõtted kõrvaldatakse koolidest — ka neist, kus sellele ehk nime järele eluõigus on — ja kirikutest.

Kuidas suudawad praegused kristlased nende õpetuse alustaja — Kristuse — suurt missiooniülesannet täita, mis nende hooleks jäätud, kui praegu Kristusest rääkidagi häbenetakse.

Oh kui teistsuguse usuwaatega olid esimesed kristlased!

Kes Kristuse iseloomule wõõras on, see ei wõi seda ka teisele õpetada. Kuid see ei ole ka ise kõlbulik Jumala riiki saama.

Kristus ütleb: „Seepärast igitiks, kes mind tunnistab inimeste ees; teda tahan ka mina ülestunnistada oma isa ees, kes taewas on. Aga kes ial mind ärasalgab, teda tahan ka mina ärasalata oma Isa ees, kes taewas on.“ Matt. 10, 32. 33.

Nii kui loodus lume all wangis on, nõnda takistab waimulik külmus usu elu kewadet.

Anathema, maranatha!

„Kui keegi Issandat, Jesust, Kristust ei armasta see olgu anathema, maranatha“. (Eestikeelses tõlkes: äraneetud, maranatha) 1. Kor. 16, 22.

Need sõnad on Pühast Kirjast võetud, ja et kõik Kiri pühast Waimust on sisse antud, (2. Tim. 1, 16; 2. Peetr. 1. 21), siis ei või vähematti kahtlust olla, et ka need sõnad Jumala Waimu läbi on avaldatud. Need on Pauluse enda käega kirjutatud.

Üks kõik kui waljud need sõnad õrnale kristlikule põhimõttele näitawad olewat, on see ometi tõde, et neid on selge mõistuse juures ja teatud otstarbega kirjutatud, nagu seda kogu Korintuse raamatust näha on.

Kuid sääl juures on selge, et apostel Paulus — kui ta oma käega ütelnud: „anathema, maranatha“, kirjutab, seda mitte mõne needmise- või wande sõnana ei tarwita, ega ka hirmutamise ja sundimise otstarbeks ei taha kasutada, waid tema püüab — ilma kõrwalteesid tarwitamata — seda awalikku tõde oisefoheselt teadaanda, mis kord neid tabama saab kes Kristust ei armasta.

Anathema on kreeka keelne sõna ja Sõnaraamatus on seda järgnewalt tõlgitud:

1. „Araneetud“ või „ärawanduma“, „jumalatele pühendatud või äraceraldatud asi“, ka midoagi „saadanale pühendatud“, nõnda siis seisukord mille eest usklik end hoidma peab; (Joh. 7, 1. 11—13. 19—20), ja

2. „wäljatõukama“, „hukkamõistetud olema“, see on „teatud ajaks peab keegi kogudusest kui tõeliste usklikude seast — ehk ka jäädawalt, wäljapandud olema“.

3. Anathema tähendab ka kedagi Jumala armust eemale- või wäljajätmist.

Paulus paigutab oma kirja lõpule meelega ühe lühikese aga paljuütlewa ja mõjuwal- dawa sõna, mis läbi ta tahab kõikide tähele- panu Kristuse tulemise ja kohtuaja pääle juhtida. Sõnades: „anathema, maranatha“ sisalduwat mõtet mõistes wõiksime 1. Kor. 16, 22. leiduwa sõnani mõtte järgnewalt edasi anda: „Kui keegi Jesust Kristust ei armasta, see saab end tema tulemisel tema rahwa seast wäljapanduna leidma“, ehk jälle: „Kui keegi Issandat, Jesust, Kristust ei armasta, seda saab ta oma tulemisel Jumala armust wälja- jätma“...

Tõde on see, et Jumal ei ole mitte oma Poega selleks maailma saatnud, et maailma hukkamõista ja äraneeda waid seda äraluuas- tada. „Sest Jumal ei ole oma Poega mitte

lätitanud maailma, et tema maailma pidi hukka mõistma, waid et maailm tema läbi pidi õndsaks saama. Kes tema sisse usub, teda ei mõisteta mitte hukka; aga kes ei usu mitte, juba see on hukkamõistetud, sest tema ep ole uskunud Jumala ainusiindi- nud Poja nime sisse. Aga see on hukkamõist- mine, et walgus on tul- nud maailma ja inimesed armastasid pimedust enam kui walgust; sest nende teud olid kurjad“. Joau. 3, 17—20.

Kristlikus koguduses ei peaks ihtegi leitama, kes Jesust Kristust ei armasta.

Sest Kristust mitte armastada tähendab tema ohwrisurma wäärtust ja tähendust mitte mõista. Kristuse ohwrisurma hin- damata jätmise ja hal- waks panemise on täna- matuse kõigeidrgem tipp äralangenuid inimese- soo häätetija wastu. See on ewangeliumi põhimõtetele wastuwõtmata, kui kedagi kristlasiks nimetatise ja koguduses peetatise, kes Kristuse Jumaliku olekut ei tunnista ega teda ei armasta. Nüüfugusel usmata, ümberpõorma- tal, isikul kes ümestündimata on, on wõimata Jumala laps olla ja Jumala riiki wastu wõetud saada.

Kristuse Waimu läbi on öeldud: „...kes armastab, see on Jumalast sündinud ja tun- neb Jumalat. Kei ei armasta, see ei ole Jumalat mitte tunnud; sest Jumal on armastus.“

Ses on Jumala armastus awalikufs saanud, meie sees, et Jumal on oma ainu- sündinud Poja maailma sisse lätitanud, et meie tema läbi peame elama“. 1. Joh. 4, 7—9.

Kelle silmad on wõinud kuiwaks jääda lugedes Jakobit poja, Juda, kangelasemeelsust, kui ta ennast oma wenna Benjimini asemele Eegyptusesse wangi- ja orjapõlwe tahtis jätta, et seega oma isa furmani kurwastamast ära- hoida 1. Mos. 44, 1—17.

Aga kui palju enam liigutawam on see juma- lik kurbmäng Golgatal, mis Kristus meid armastades on läbiteinud ja kui palju enam

„Tema on meie üle- astumiste pärast haawatud“. Jes. 53.

peaks see meid liigutama ning meie sees auartust ja lugupidamist äratama, et tema meie kui waenlaste eest suri! Rom. 5, 6—8.

Paulus kirjutab — tundes Jumala suurt armastust äralangenud inimeste vastu ja selle üle tänulik ning waimustatud olles — armastuse kiidulaulu mida 1. Kor. 13. ptk. leiame. Nende mõtete mõju all olles lõpetas ta oma kirja sõnadega: „Kui keegi Issandat, Jesust, Kristust ei armasta, see olgu anathema, maranatha“.

Wõiks ju ehk küsida: Kas siis niisuguseid kristlasi ka on, kes Kristust ei armasta, ja kes niisugust saatust, millest Paulus püha Waimu läbi kirjutab, on ärateeninud? Ja, on palju kristlasi, kes Kristust ei armasta ja neil ei saa just sel põhjusel kord wõimalust olema püha linna sisse minna, et nad teda ei armasta. Need ei austa mitte Kristust kes oma õndsaks saamise, ja ümberpööramise kohta ükskõiksed on. Kistilööddud Kristus on paljudele meie aja kristlastele komistuskiwiks ja õpetus tema ristisurma tähendusest on enama jao õpetlastele „jõleduseks“. 1. Kor. 1, 23. Sellepärast ütleb Kristus õigusega: „Mina ütlen teile, et nõnda on rõõm taewas ühe patuse pärast, kes meelt parandab, enam kui üheksatümne peale üheksa pärast, kellele mee le p a r a n d u s t e i o l e t a r w i s“. Luf. 15, 7.

Armas kristlane, luba et ma sinult küsin: „Kuidas on lugu sinu waadetega Kristuse ja äralunastamise kohta? Mis mõtled sa ümberpöörmisest ja uuestesündimisest?“

Pühas kirjas on öeldud: „...liha ja weri ei wõi mitte Jumala riiki pärvida“, ja Kristus ise ütleb: „Õeste, tõeste, mina ütlen sulle, kui keegi ei sünni ülevalt, ei wõi tema mitte Jumala riiki näha“. 1. Kor. 15, 50; Joan. 3, 3. Ennast kristlaseks nimetada ja ainult öelda et ma Kristust armastan, ilma tõelise patutundmiseta ja uueks inimeseks saamata teeb iseenesest Paulusest eelpool öeldud otsuse: „anathema maranatha“, niisuguste kohta maks waks.

Need ei armasta Kristust, kes tema sõna ei armasta ega selle järele ei ela. Jeesus ütles:

„Kui teie mind armastate siis pidage minu käsusõnad. Kes mind ei armasta, see ei pea minu sõnu; ja sõna, mis teie kuulete, ep ole mitte minu, waid Isa sõna, kes mind on läkitanud“. Joan. 14, 15. 24.

Palju inimesi ja palju kristlasi ei hooli tema sõnast ega taha tema käskude järele elada, olgu see kas mõistmatuse ehk kangekaelsuse pärast; nemad peawad mõtteteadlaste,

kui surelikkude inimeste, ilmawaateid õigeks igawese Jumala ewangeliumist.

Ilmaaegu peawad niisugused inimesed end kristlaseks, kes harjunud kombe järele Issand, Issand hüüawad, aga ei tee, mis tema käseb!

Armas lugeja, ma usun et sa oma mõtetes ütled: Mina armastan Kristust.

Mina küsin aga: Kas sa kuuled Kristuse sõna heameelega ja kas sa pead tema käskusi? Tõendad sa end Kristust armastama aga ei pea sääl juures tema käskusi, siis ootab sind iftagi Kristuse tulekul otsus:

„Mina ei ole teid elades tunnud, taganege minust ära, kes teie ülekohut teete“. Matt. 7, 23.

Ka need kristlased, kes end Jumala armastajateks peawad, aga kes üks kõik mis asja enam armastawad, kui teda, ei ole ometi tõelikud kristlased. Esimeses ja kõigesuuremas käsusõnas on öeldud: „Sina pead Issandat, oma Jumalat armastama kõigest omast südamest ja kõigest omast wäest ja kõigest omast meelest“. Matt. 22, 37.

Kes aga isa, ema, õde, wenda, poega ehk tüdart, kuida wõi midagi muud enam armastab, kui mind, see ei ole mitte minu wäärt. Mina tundsin iht daami förgemast seisusest, kes ühest piiblitunnist, mida ma ühe oma sõpra majas pidasin, osawõttis. Tema sai wäga rahulolemataks järgmise kirjakoha kohta, mille üle ma koosolekul kõnelesin ja mida meie Peetruse raamatust leiame:

„Kelle ehe ei pea väljastpidi olema ei juuste palmisemisest, ei kulla ümberpanemisest, ega riiete ehitamisest; waid südame salaja inimene, huffaminemata tasase ja waimu komes, see on kallis Jumala ees“. 1. Peetr. 3, 3. 4.

Piibli tunni lõpul ütles ta minu sõbra abikaasale: „Kas teie kuulsite et peab ehtesjad, nii kui: kulla, hõbeda ja kalliskiwide kandmisest ära ütlema? Kuid need on just asjad, mis mulle maailmas kõige kallimad on!“

Sellest päewast pääle ei tulnud ta enam ialgi Jumala sõna kuulma. Mõni aeg hiljem nägin ma sedasama daami uulitsal, kõige moodsamalt rietatud ja kalliskiwidega ehitatud.

Ükski wäline usufombe täitmine, nii ilus ehk armas kui ta ka oleks, ei wõi inimest Jumala ees õigeks mõista, kui ta maailmas ihtegi asja enam armastab, kui Jumalat. Kas peakime sellepärast siis imestama, kui Paulus ütleb, et kes Jesust, Kristust ei armasta, see olgu äraneetud.

Rahvusvahelised sündmused prohvetliku sõna walgel.

(3 järg).

Ptolemäus IV. wõit ja üleemeelsus.

„Siis wihastab Iõuna kuningas wäga ja läheb wälja ja sõdib temaga, põhja kuningaga, ja ta saadab suure hulga kofku, et see hull antakse tema kätte. Sest suurustab hull ja tema süda läheb uhteks; et ta küll mõne kümme-konna tuhat maha löönud, ei saa ta siiski wõimust“. Salmid 11. 12.

„Raotuste läbi wihaseks saanud ja üles-hirmutatud lähenewa waenlase läbi tõuseb Ptolemäus lõpeks ülesse“.

„Waraode maa täitub weel kord sõjakate exerzitlastega esimeste macedoonlaste ja koge-musrikaste freellaste mõttes. Nende wastu seadis nüüd Antiochus III. kaitse üles, nagu see tema seisukohale kohane oli“. Ranke II, Iht. 284.

Egyptlaste sõjawäes oli 70.000 jalawäelast, 5000 ratsawäelast, ja 83 elewanti; Syria wäes oli 62,000 jalameest, 6000 ratsameest ja 102 elewanti. Raphia juures, mis Gaza lähedal, tuli otsustaw lahing, Antiochus kaotas 10,300 surnud ja 4000 wangidena, ning päästis waewalt enda elu. Oleks Ptolemäus enda wõitu täiendada püüdnud, selle asemel, et jällegi uhke elu maitsmisele asuda, siis oleks Antiochus kadunud olnud...

Ptolemäus IV. walitus tõi awalikult terwe rea nõrku, tyrannilisi (hirmuwalituslisi) ja naiselikke würste, nõnda et tema walitsuse alguse aega riigi lagunemise aja alguseks wõib pidada. „Illustr. Weltgesch“ II. Iht. 59.

Antiochus III. Ptolemäus V. wastu.

„Sest põhja kuningas saadab jälle hulga kofku, mis on suurem endist; ja mõne aasta pärast tuleb ta karmemete suure sõjawäega ja suure waraga“. Salm 13. Antiochus surus kõigeenne Wäike-Aasias rahutused maha, wõttis Meda ära, lõi baktrilasi ja läks kunni Indiani edasi, kus ta omale 151 elewanti soetas. Tema oli nüüd omale wõitlusosawa ja paljude elewantide läbi hirmsaks saanud sõjawäe korraldanud ja palju warandust omandanud...

Sinuraha Iõhkifikusjad.

„Ja sel ajal seisawad palju Iõuna kuningaga wastu ja üleannetumate lapsed su rahwa seas wõtawad suurustada, et nemad näge-

mist finnitawad, aga nemad peawad langema“. Salm 14. Wiie aastase Iõunakuninga Ptolemäus V. wastu ühendasiid endid mitte üffi Syria ja Makedonia kuningad, ja seda ilma põhjuseta ning ilma ühegi ettekäändeta, waid ka oma enese maal tõusid rahutused Ülem-egyptuses enda egyptlastest eestkostja, Agathaklese, wastu, tema halwa walitsemiswiisi pärast ja ka tema all olewatest maadest langesid mõned ära. Nii siis oli Iõuna kuningal tõesti palju wastuseisjaid.

Sääl ilmub aga weel kest neid raskuseid üks uus wõim. „Uleannetumate lapsed sinu rahwa seas“. (Teistes tõlgetes: „Iõhkifikusjate lapsed“, „wastuhakkajate lapsed“). „Sõna, mida Eestikeelses tõlkes „üleannetumad“ on nimetud, ja mida mitmed keeled „katifikusjateks“ nimetawad, on Ebreakeelne sõna „parih“, ja see on ka selle sõna õige tähendus, mida ka 2. Sam. 5, 20 ifegi pealiskaudse Ebreakeele tundjale mõistetaw on. „Ja Sawet tuli Baalperatšimi ja Sawet lõi neid senna maha ja ütles: Jehowa on mu eel mu waenlased Iõhkunud, otsegu wesi läbi sööb. Seepärast pani ta selle paigale nime Baalperatšim“. Luther tõlkis seda sõna Esef. 7, 22 „rööwliid“, ja mõni kord „mõrjutad“.

Geseniusse Ebreakeelne sõnaraamat ütleb sõna: „Parad“ tähenduse kohta „ühest äramurdma“. See tähendus sisaldub tüwisiilbi „Par“ sees; waata ka Parah ja n. e. Prälat M. Roos tõlgib nagu meiegi; „Iõhkifikusjate pojad“. Tanieli seletus, Iht. 219. „Kes aga olid siis dieti selle Israeli „Iõhkifikusjad“, wõi häwitajad, kes siis endid Egyptuse ja Syria asjadesse olid seganud“. Aljalugu peab selle pääle wastama.

Philopatori eeskujuga järele kõrgemates rahwastassides wäljakutsutud nõrkust ja Iodewust, kui ka 5. aastase Epiphanes'e walitsemist tarwitas Makedonia Wilipp ühenduses Syria Antiochusega selleks, et Egyptuse asumaid Wäike-Aasias oma wõimu alla saada. Nüüd saatsid alexandrialased saatkonna Rooma palwega, et sääl noore kuningaga eestkostmist oma pääle wõetaks ja riiki Wilippuse ja Antiochuse wastu kaitstaks, kes juba selle jagamise üle olid kokkuleppinud.

Järgneb.

KAUA AJA JÄRELE.

A. S. Maxwell.

(3. järg).

Mina olen ka sedasama ustunud, mis teie usute, aga nüüd võtan ma iga seefuguse küsimuse lahendamiseks Jumala selge sõna, mis mulle ütleb, et surnud ei ole taewas ega põrgus, vaid nemad nõndakaua teadmatalt põrmus magavad, kuni Kristus tuleb ja neid ülesäratab. „Ka mina mõtlen sedasama“, ütles pr. Lennuf. Ma palun et teie mulle seda rohkem äraseletaksite.

„Seda võin ma ainult Piibli abil teha“, ütles pr. Brooks. „Kas on teil selleks aega, et meie mõned sellekohased piiblisalmid loeme?“ „Ma pühendaksin selleks kogu õhtupoole, kui ma aga selle üle selgusele jõuaksin, kus minu mees praegu on.“ Loeme kõigeenne Ebr. 11, 40“, ütles pr. Brooks, kus juures ta oma käetõttid väikese Piibli väljandis. Selles salmis on kirjutatud: „Et Jumal parema asja meile oli enne ära näinud, et nemad ilma meieta täiesti ei pidanud korda saama“.

Selles päättis räägib Paulus suurest hulgast wagadest inimestest, ja ütleb siis 13. salmis:

„Ufus on needsinatsed kõik ärasurnud“. Kuid kas on sääl ka öeldud et nad kohe taewa on võetud? Ei. vaid koguni: „... ja ei ole tõotusi mitte kätte saanud“. Ja siis ütleb Paulus 40. salmis, et need wagad mehed weel isegi tema ajal ei ole täielikkusele jõudnud ja et neid enne täielikkust ei tehta, kuni tema ka sellest osa saab. Millal ootas Paulus täiussele jõudmist ja taewa saamist? Mitte enne Kristuse tulekut. Seda ütleb Paulus selgesti 1. Tess, 4, 13 — 18. Pange seda kirjakohta dieti tähele, sest see koht sisaldab iseäralisi juhatusi, mis Jumal Paulusele surnute seisukorra kohta on annud. Salm 15. on öeldud: „Sest seda ütleme meie teile kui Issanda sõna“. See, mis järgneb, on siis Jumala enese tunnistus selle asja kohta: „... et meie, kes meie elame ja üle jääme Issanda tulemise ajani, ei pea nende ette jõudma, kes on magama läinud. Sest et Issand ise tahab maha tulla taewast sõjakõndamise, peaingli heale ning Jumala pasunaga, ja kes Kristuse sees surnud, need peavad üles tõusma esmalt; pärast peab meid, kes meie elame ja üle jääme, ühtlasi

nendega pilwete sees kistama Issanda vastu taewa poole; ja nõnda peame meie ikka Issandaga olema“.

„Siin on väga selgesti see mõte teada antud“, ütles pr. Lennuf. Mil wiisil saame meie ikka Issandaga olema? Kas surma läbi? Oh ei, vaid ülestõusmise läbi — ja hulk inimesi saab senna muutmise läbi — kui Kristus tuleb. Ja paneme iseäranis tähele järgnevat manitsust: „Kinnitage nüüd üksteist nendefinaste sõnadega“. Salm 18. Meid ei kasta mitte endid selle teadmiselega kinnitada, et surnud taewas on ja säält uuest Jerusalemmast meie pääle vaatavad, vaid selle mõttega, et Kristus ford siia maadääle tagasi tuleb, nullas puhkawad surnud nende puhkepaikadest väljakutsub ja selleks oma inglid saadab, et neid — ühes sel ajal elawate pühadega — enese juure võtta.

See teadmine on õige troost ja „kinnitus“ mis minu teada olemas. See on ainam lootus mis mind rõõmustab, kui ma selle löögi pääle mõtlen, mis mind on tabanud ja sedasama lootust soovitaksin ka teile teie kurbuses. Kui teie mees tõesti peaks surnud olema, nagu see telegramm näib tõendawat, siis pakub Jumala sõna ka teile „õnnist lootust“ meie Issanda, Jesuse Kristuse au ilmutamise pääle waadates. Siis saate teie enda armast surnut näha — ja ka mina oma meest — ning Jumal saab meie silmist pisarad ärakuivatama“.

„Kas selle ajani weel palju aega on“, küsis leinaja elaw igatse mulje näol, sellest elawast lootusest usaldawalt kinniharates, mis temale oli palutud. „Oh ei, mitte nii väga kaua“, ütles proua Brooks südamlisult.

Mina olen juba palju aastaid seda oodanud ja peagi on õe möödas ja päew foidab.

Kui mina maailma seisukorda waatlen siis tean ma et selle jäädawa päewa koit peagi punendama lööb. Ja, Kristus saab peagi tulema ja —“ Sel silmapilgul koputati ukse pääle ja pr. Lennuf ruttas ette-tuppa et koputajale ust awada. Ta tuli kohe elutuppa tagasi ja ütles: „Mul on väga kahju et ma selle huwitawa jutustamise katkestama pean, aga eestuas on üks wõbras daam, kes ütles, et tema minuga ühe väga

tähtsa asja pärast kõnelema soovib. Wast eht olete nii lahke ja astute pärastpoole jälle meile sisse“.

„Kindlasti“, ütles pr. Brooks, ja tõusis istmelt üles. „Ma tulen võib olla homme õhtupoole, kui teil siis aega on, ja räägin selle aine kohta edasi.“

„Ja, olge hääd tulge“ palus pr. Lennuk jumalaga jättes, mispääle ta kohe eestuas ootajat wõdrast sisseastuda palus.

„Minu nimi on Wantling“, tutvustas end sisseastuja. Ta oli saleba kaswuga, kõhna-wõitu, wähe haiglase näoilmega ja tema nägu oli filmatorikawalt buuderdatud, mis kõik proua Brooks'i wastandit muljet awaldas. „Ma toon teile häid sõnumid“, jatkas ta elawalt.

„Õdesti? ja milles siis õige?“ hüüdis pr. Lennuk filmnähtawalt rahutumaks saades.

„Nii palju kui mina tean, on teile teatatud et teie mees suranud on“.

„Ja, ma tean seda“.

„Mis ütlete teie selle kohta, kui teie täna õhtul temaga rääkida wõiksite?“

„Mis?“ hüüdis leinaja. „Minu mehega rääkida?“

„Ja, mina wõin teid senna wiia, kus teie oma mehega rääkida wõite“.

„Ja kas teda näha ka wõin?“

„Wõib olla“.

„Aga kas minu mees siis weel elus on?“

„Ja, ta on praegu elawam, kui ta ilalgi siis oli, kui ta siin elas“.

„Mis teie sellega tahate öelda? Kus ta on siis?“

„Mina mõtlen seega et tema nende õnnelikkude ringkonda ülesäinud, kus meie waim mitte enam lihaft piiratud ega talistatud pole ja —“

„Ah minu mees ei ole mitte tõelikult siin“, ütles pr. Lennuk.

„Mitte lihalikult, aga waimulikult; ja tema on püüdnud teiega läbiäimisesse astuda, alateist sest ajast, kui tema sest uksest, mida surmaks hüütakse, senna suuremasse ja paremasse elusse on läinud“.

„Aga Piiblis on ju kirjutatud et suranud ei tea midagi“.

„No ega teie siis ometi Piiblit usu“, ütles prl. Wantling põlastawalt. Kui see tõsi on, siis ei wõi ma teile muidugi abiks olla.“

„Aga see on ju ometi Jumala Sõna“, ütles leinaja julgelt.

„Ennem usuti seda, aga nüüd mitte enam. See on Juudi muinaslugude kogu“.

Meie istangutel on tõelikult Kristus ja mitmed apostlid ilmunud ja on hoopis selle

wastu rääkinud, mida Piiblis nende õpetus öeldakse olevat. Mis wastate teie selle pääle?“

Waene pr. Lennuk ei mõistnud selle kohta midagi ütelda. See oli temale mõjuw. „Oleks nüüd pr. Brooks siin“, mõtles ta. Lühifene aeg walitses piinlik waitus nende wahel, mida aga prl. Wantling kohe katkestas.

„Noh“, ütles ta pisut kannatamatalt, „kas soovite siis täna õhtul tulla ja enda mehega rääkida?“

„Afi kujunes päris kiusatuseks. Harry'ga rääkimise wõimaluse eest wõis ju mõndagi julgeda kaalu pääle panna. Wõib olla, oli aga selles ometi ka osa tõe, mida prl. Wantling oli ütelnud. Üks kõik kuidas ka afi oleks, ega see siis ei tea mis paha tee, kui ma kord lähen ja seda päält waatan. Ja, ma usun, ma tulen“, ütles ta lõpeks.

Pääle lühida lähirääkimise läks wõdras ära. Kui kindlaks määratud aeg oli kätte jõudnud, kohtasid nad teatud paigas ja läksid siis üheskoos prl. Wantlingi sõbranna juure, kus jelskonna tuba oli. Sisseastudes leidsid säält kaksteistkümmend inimest eest, kes nähtawasti neid olid oodanud; nii pea kui nad istuda jõudsid algas tallitus. Uda, teda mamma oli laaja wõtnud, saadeti kõrwalkuppa ühes teiste lastega mängima.

Tuled kustutati ära, ja põlema jäätti ainult üks wäikene nõrk tulekene, mis nõrgalt wendawaid tuhme kiiri ümbrusesse saatis.

Üks säälolijatest käskis kõiki, üksteise kätteft kinnihoidmise läbi, ahelikku moodustada.

Kohe hakkas laud liikuma ja ümberkukkumas seisakus abitult keerlema. Pr. Lennuk tahtis hirmu pärast tõendama hakata ja ainult kõige suurema iseenele üle walitsemise läbi jõudis ta oma tundeid mahasuruda.

Ka tema südametunnistus andis talle mõista, et ta sääl oli, kus ta ei oleks pidanud olema.

Siis kuuldus iseäralist kloopimist, mis mitmelt poolt torraga kostis, aeg ajalt lauale lähenes ja peagi paistis, kui kostaks koputamine laua alt.

„Kes see on“, küsis üks osawõtjatest.

Küsimusele järgnes koputamise torm, mida keski juuresolejatest „Jakob Milleri“ ütles olevat.

Siis pani Milleri lest waimule mitmesuguseid küsimusi ette, misjärele mitmesuguses pilluses ja waljuses koputamised kuuldawaks saiwad. Prl. Wantling seletas selle kloopimise tähenduse, pr. Lennuki pärast, iga kord ära.

Küsimuste pääle nagu: „Oled sa õnnelik?“ „Armastad sa mind weel?“, kostsid waljud jaatawad wastused. Küsimuse pääle: „Kas sa

ei tahaks parem siin olla?", „Kas peaksite surma waenlaseks pidama?", kostsid eitawad wastused.

Kui sel wiisil tükk aega möödunud oli, siis lasi prl. Wantling wäitese waheaja pidada, mil ta juuresolijatele ütles, et tema olla täna õhtuks ühe sõbranna kaasatoonud, ja küsis meediumilt, kas nad ei wõiks härra Lennukit wäljakutsuda. Soowi täideti ja wähe aja järele kostis koputamine, mis eelmisest teist-sugusest kuuldus.

„See on teie mees“, sojistas prl. Wantling pr. Lennukile.

„Aga kuidas ma seda teada wõin?“ küsis pr. Lennuk.

„Küsi temalt mõned küsimused — kui palju teil lapsi on ja sellesarnast“.

Pr. Lennuk täitis aralt ja wärisewal healel mis öeldud.

„Kui palju lapsi mull on?“

„Üks“, koputati wastuseks.

„Kas see poisilaps on?“

„Ei“.

„Kas ta nimi Ruth on?“

„Ei“.

„Marie?“

„Ei!“

„Aga?“

„Ja“.

„Kui kaua olime meie abielus?“

„Kuus, seitse, kolm, kaks“.

„Ma oletan et need tähendawad aastaid, kuusid nädalaid ja tunde. Ma arwan kohe järele“.

„Kas on nõnda?“ küsis prl. Wantling.

„Jah, päewa päält“, wastas lest ja sai sääl juures päris ärritatud. „See peab minu mees olema. Ma küsin temalt weel mõned küsimused. Kas minu isa on surnud?“

„Ja“.

„Aga minu ema?“

„Ja“.

„Oled sa nende juures?“

„Ja“.

„Kui mitu last on sinu isal?“

„Seitse“.

„Kui paljud neist on surnud?“

„Kolm“.

„See on tõesti imelik!“ hüüdis pr. Lennuk ärewuses. „See on kindlasti minu mees; sest kes teine wõiks kõik seda teada? Iga wastus on õige. Mina küsin nüüd temalt kuidas ta surma sai, kus ta praegu on ja mis ta teeb“.

(Särgneb).

Spiritismuse alghallikas.

Mitspärast jäänudwad tänapäew paljud spiritismuse järele? Spiritismuse kiire laialilagunemine kõigis maades, iseäranis aga Ameerikas ja Inglismaal on üks praeguse aja imedest. Selle tähtsuse üle ollakse huwitatud waimulikkudes ringfondades, seltsfondlistes ühingutes ja teadusmeeste keskel; kuid ka lihtrahwa poolt wõetakse seda isukalt wastu.

Praegu ei ole ainsamatki maad ega rahwaklassi, kus spiritiline liikumine pinda ei leiaks.

Kust on see liikumine alguse saanud ja mida toob ta inimsoole?

Piibel teatab meile et juba wanal ajal „kuntsimehi“ ja „silmanoondajaid“ oli, kes ütlesid et neil wõimalus on oma nõiduse läbi surnuid altimast selleks wäljakutsuda et neilt tulewiku saladusi teada saada.

Ust niisuguse nõiduswõimaluse sisse — olgugi et seda tegewust on naljaks peetud ja sellepärast pealiskaudselt wõetud — on suutnud ometigi alal püsida kunni meie ajani. Wiimastel aastakümnetel on aga see liikumine iseäralisi edusamme teinud ja seda weel iseäranis haritud, kristlikus maailmas.

Kuidas peaks iga tõelik kristlane spiritismuse pääle vaatama ja milleks seda pidama? Mis ütleb Piibel selle tegewuse kohta?

„Ei su seast pea leitama ... ei õnnandjat, ega seda, kes pilwesi lausub, ei ussibega lausujat ega nõida, ega waluwõtjat, ega seda, kes nõia käest küsib, ega teadmameest, ega seda, kes surnute käest küsib. Sest igamees, kes seda teeb, on Jehowale hirmus“. 5. Mos. 18, 10 — 12.

Mitspärast on spiritismus just wiimasel ajal nii laialdaselt maad wõtnud? Wastuse leiame Pühas Kirjas: „Säda neile, kes elawad maa ja mere peal, sest et kurat teie juure maha on tulnud ja temal on suur wiha, sest tema teab, et tal pisiut aega on“. 3lm. 12, 12. Jumal on töotanud wiimasel ajal iseäranis suure jõuga lasta ewangeliiumit kuulutada. Pimeduse würst püüab aga kõisuguste imede läbi rahwast oma wõrku meelitada.

Sellepärast on iga kristliku inimese kohus alati walwel olla ja kõige eest hoida, mis Jumala Sõnaga ühte ei sünni.

Terwis, kafinus.

Terwiseuendus ja ifeloomutäiendamine.

(Järg.)

Õnnistus, mida Jumal tema terwiseadusele sõnatuulelikkuse järeldufel annab, on terwestegew wägi, balsam paljudele halbtustele, mis täna maailmale äraneedmiseks on. Saatan leiab kõigewastupidawama jõu sõnatuulmatuuses nende käsitude wastu“.

söögiisu orjad on, ei suuda endale kristlikku ifeloomu arendada. Kindlaste elame meie hilise wihma ajal ja kui wäga on meil tarwis taewalikku jahutust mis Jumal on töotanud! Meie ülesande suurus kui ka aja nappus teewad wäga tarwilikuts püha Waimuga

Meie elame ühel wäga pühalikul ajajärgul selle maailma ajaloo. Ei üksti hing, kes hoolimatas enesealanduses edasi elab ja ihu seadustest üleastub, ei saa suurel läbitatsumise päewal seisma jääma, mis otse meie ees on. Kõik kes inimliku teha seisukohta wähe tähelepanewad ja sellega halastamatalt ümberkäiwad, peawad siis Jumala ees hirmust wastust andma... Meie peame inimestele uuendust, kestawat uuendust ette tooma, ja siis enda eeskujul läbi oma õpetust kõwendama. Tõeline usk ja terwiseaduste tähelepanemine käiwad käsikäes.

Wõimata on hoolitseda meeste ja naiste õnnistuse eest, ilma neile silmeette toomata, kui hädaft tarwilik on mahajätta patuseid harjumisi, mis terwißt häwitawad, hinge rikuwad ja Jumala tõde takistawad meie meele pääle mõjumast. Mehi kui naissi peab õpetatama hoolikalt tähelepanema igat kommet ja harjumust ja kohe kõik kõrwale panema, mis tehaliku raskust sünnitab ja nõnda ühte rõhuwat warju hinge pääle heidab“. Meie peame aga kindlaste teadma, et saatan saab kõik tegema, mis tema wõimuses on, et takistada niisuguse uuenduse kuulutust maailmale. Kas peaks leitama Jumala lapji waenlase poolel, kus nemad selle täitmise ise maha jätawad, wõi hooletusse jätawad teistele kuulutada. „Review und Herald“, 12. now. 1901.

„Baata ma olen teile annud... kõik puud, kus peal puuwili on... see peab teile roats olema“. 1. Moõ. 1, 29.

wõidmise, et tööd lõpule wiia. Kas oleme kõik ettevalmistamisi teinud, mis selle taewaliku külalise wastuwõtmiseks tarwis on?

„Ehk eks teie ei tea, et teie ihu on püha Waimu tempel, kes teie sees on, keda teie Jumalast saanud ja teie ei ole mitte iseene päralt? Seft teie olete kalli hinnaga ostetud; seepärast austage Jumalat omas ihus ja omas waimus mis Jumala päralt on“. 1. Kor. 6, 19 — 20.

Ehk küll ühest küljest tõsi on, et teegi ennast söömise ja joomise läbi taewasse ei saada, siiski on see ka tõsi, et niisugused, kes

„Jumalik wägi wõi jahutus tuleb ainult nende pääle, kes endid selle wastu on walmistanud, tehes seda tööd, mis Jumal neile käskinud, nimelt puhastada iseennast kõigest liha- ja waimu roojusest ja lõpetada pühitsuse Jumala kartuses“. „Testim“. 1 a. lk. 619.

Ükski meist ei saa iialgi Jumala pitserit, niikaua kui meie iseloomul veel üksainsam wiga wõi plekk juures on. Meie ülesanne on kõrvaldada wigu meie iseloomus ja puhastada enda waimutemplit kõigest roojusest. Siis tuleb ka hiline wihm meie pääle, nagu warajane wihm lord jüngerite pääle tuli. „Testim“. 5. anne, lht. 314.

Mulle näidati, et terwiseuendus üks osa kolmandama inglil kuulutusest oli... Jumala lapsed ei ole mitte ettemalmistatud kolmandama inglifuulutuse walju hüüdele. Kõndel on iseemeste juures üks töö teostada, mida nad ei pea mitte Jumala hooleks teha jätma. Tema on selle töö nende hooleks jätanud. See on üks isiklik töö; ükski ei wõi seda teha teise eest. „Et meil nüüd niisugused tõutused on antud, mu armsad, siis tehkem endid kõigest liha ja waimu roojusest puhtaks ja lõpetagem pühitsemise Jumala kartuses“.

Prassimine on üks praegusel ajal kõige-rohkem maadwõtwaterest pattudest. Söögi- ja joogi iha teeb mehed ja naised orjadeks, tumestab nende waimu, teeb närks nende kõlblise tunde selle määrani, et nemad ei mõista hinnata Jumala Sõna pühi, aulisi tõdesi...

Selleks, et Jumala lapsed kõlblikuks saaksid muutmise jaoks, peawad nemad endid tundma-õppima.

Nemad peawad eneste ihu tegewust nõnda tundma, et nemad ühes Laulikuga wõiksid öelda: „Ma tänan sind, seepärast et ma nii imelikult olen tehtud“. Sellepärast peawad nad enda söögiisu alati kõlblise ja waimlise tarwiduse walitsuse all hoidma“. „Testim.“ 1 anne, lht. 486.

Terwis ei ole mitte õnne ega juhtumise asi. Teda ei tule ka mitte taewast, wihma näol et ühe pääle sadada ja teise pääle mitte. Loodus ei teosta oma tööd umbkaupa wõi hää õnne pääle, ilma looduseeadust tähelepanemata. Paljud kannatawad ihulikkude wigade all, mis pärandatud nõrkuste tagajärg on; kuid palju suurem arw kannatab haiguste all, mis on korratuma söömise, joomise, riietamise, mõilemise, töötamise ja kartliku mure tagajärjed. Muretsemine on usaldamatus Jumala wastu. See on üks kõige-furjematest terwisewaenlastest. Tema sigineb hirmust.

Mure sigitab haiglast olekut päewal ja uneta olekut öösel, takistab werd-sünnitawate

orgaanide tegewust ja häwitab elujõudu. Kas ei peaks meie kartuse ja hirmu asemel, uskus Jumala töotustest kinni haarama ja kaswama täielise usalduseni?

„Mu hing kiida Jehowat ja ära unusta mitte, tema heategemist ära. Tema on see, kes kõik su ülekohtu andeksannab, kes ära-parandab kõik su wigadused“. Laul 103, 2. 3. Ürgem aga unustagem et tema meie haiguste parandamiseks „sinu suu täidab heaga, et suu iga uueks saab, kui kottal“. (Saksak. tõlge... „sinu suu rõõmsaks teeb ja sina jälle nooreks saad, kui kottas“. Salm 5. „Ilmaeagne waew on õpetada inimesi Jumala kui nende wigaduste parandaja pääle vaatamata, kui meie koha neid ei õpeta, et meie peame terwilisele kahjulikud harjumused mahajätma... Paljud inimesed omandawad endale haigused nende maitsmiseiha läbi...“

Kui Jumal imet teeks ja nende inimestele jälle terwise kingiks siis kinnitaks ta neid teega, nende pattude sees“. „Fusspuren“, lht. 232, 232.

On midagi olemas millel suurem wäärtus on, kui kõik imede läbi arstimised, mis küll Jumal armust oma laste pärast wõib sündida lasta ja ka tihti täidesaadab, ja see on terwiseeaduste mõistmine ja kainemeealne, tõsine meie eluharjumuste ümberseadmine nende järele. Niisugune jumalikkude põhimõtete ja inimliste püüete koostöötamine ei seada mitte üksi meie terwist hääle astmele, waid selle tagajärg on ka ühes meie tahtejõu kõwendamine, südameharimine ja iseloomu edendamise.

„Mitmed inimesed loodawad, et Jumal neid haiguste eest kaitseb, kui nad teda sellepärast paluwad; kes aga loodusekärtsid ei kuule, selle palwet ei kuule ka Jumal. Kui meie aga omalt poolt, kõik mis wõimalik, teeme, et oma terwist hoida, siis wõime meie eneste püüdmiste juure Jumalalt õnnistust paluda ja selle pääle loota. Jumal ei saa oga iialgi imeteo läbi selle terwist kaitsma, kes ise oma terwisehoidmise kohta hooletu on ja selle pärast haigeks jääb“.

„Kristl. kasiinus“.

Terwisepõhimõtete ja haiguste õietemõistmine kui ka Jumala meeletajele rawituswiisid, mille kohta meile õpetusi antud, on praeguseaja tingimata tarwidus, kui meie tahame wabaksjääda walearstimiswiisidest, olgu see imede wõi arstlike rawitjuse läbi.

Dr. med. W. Truman.

Noor/oo osakond.

Roos ohakate festel.

(Särg.)

Pääle liihikese reisu jõudsid nad ühe ilusa, lillerikka aasa juure, mille serwal suured jalakad jahedat warju pakusid. Sellest ilusast kohast ei suudetud ilma peatamata mööda minna. Ettepanek sääl pisut einet wõtta ja puhata, wõeti ühel healel wastu. Ka oli sääl lähedal karastarwoat wett pakkuw ojakene.

Senna oli lõbureisijatele meelelahutuseks suur kiik tehtud, mis pääle eine wõtmise, kõiki noori enda ümber meelitas.

„Ella ja Julie, nüüd on furd teie käes“, hüüdis keegi seltskonnast, kui kiik kiikujatest wabaks sai. Kohe astusid nad kiige pääle ja jõudsid esimeste tõugetega jalakate alumiste oksteni ja siis ikka kõrgemale ja kõrgemale, kuni nad pea puu latwadeni jõudsid.

Mõnda kiikusid nad, hiigla fella pendli taoliselt, mõni aeg.

Korraga kuuldis hüüe:

„Ella, minu pea hakkab pööritama!“ Ella waatas enda kaaslaste suru- kahwatusse näkku ja hüüdis: „Julie, Julie, püüa end kõwasti finni hoida!“

Kuid see oli asjata, käed ei jõudnud enam kinnipidada. Äkitselt kostis karjatus õhus ja siis nähti walget fleiti läbi roheliste puuokste wilksatama ning järgmiste silmapillude jook- sul seisis hirmust halwatud lõbureisijate huil ühe abituu kogu ümber, kes ühe wana jalaka tüwe lähedal maas lamas.

„Meie peame kohe selle tiitarlapse kodu toimetama“, ütles üks härra.

„Ja, kindlasti“, tõendas üks emalik wäik- lane naisterahwas „paistab et tema käe luu on ketti murdunud ja ma kardan et tema weel rohtem wigastatud on“.

„Oh oleks meil siin kohe arst käepärast“, hädaldas Ella käfaringutades.

Wiimaks awanesid tumedad filmab pikka- mööda ja kahwatanud huultelt kuuldis hoi- gamine...

Seltskonnas, kes õhtupoolel koju poole ruttasid, walitses rõhutatud meeleolu, mis weel, arsti lõpuotsuse järele haige kohta, palju halwanes. Arst ütles et see mõned kuud saab aega wõtma, enne kui haige jälle jalule saab.

Kui Susi sellest õnnetumast juhtumisest kuulda sai, oli ta faastöölise saatuse üle wäga furb ja mõtleb alati enda pal- wetes haiguse all kannataja pääle.

Mõni päew hiljem sai ta pr. Braunilt kirja, mis järg- mist sisaldas: „Juliel on wäga suur igatsus sinu järele, kas sa ei wõiks täna õhtul teda waa- tama tulla?“

Terwe päew küsis Susi en- dalt, mis küll Julie temalt wõiks tahta ja kuidas see külas- käit wõiks lõppeda. Tema palus Jumalalt tarkust, et ta haigele kuidagi kasuks ja tõöstiks wõiks olla ja et Julie ka üheks roo- fiks Kristuse aias wõiks saada.

Kui Julie Susit nägi, fofistatsid ta huuled igatsewalt: „Susi, kas sa wõid mulle seda lahkuseta oletut andeks anda mis ma wi- masef ajal sinu wastu üles näitasin? Hai- guse ajast alates on see ikka minu meeles.— Mina tean nüüd mis tähendab uskmatalt ja mittekriftlasena surma lähedal olla.

Kas sa ei lubaks minu eest palwetada?“

Kui Susi sel õhtul oma uuele sõbrannale „hääd ööd!“ soowis, oli ta ise pisarateni liigutatud ja Julie ütles lahkumisel:

„Jumala abiga tahan ka mina püüda üheks tõeliseks roofiks Jumala aias saada“.

See Julie nähtaw meelemuutus ja ümber- pöörmine sai ka weel paljudele, tema kaas- töolistele, paremate mõtete põhjuseks ja tegi mitmeid palju tõsistemaks ja kaastundliku- maks enda kaasõpilaste wastu.

Roored, ehtige endid auksuse ja õigluse roosidegal!

Susi sai see läbi ise ka veel kindlamaks oma põhimõttele ja kirjutas ühes kirjas oma emale: „Tead sa, armas ema, mis mulle enam kui midagi muud on aidanud, et ma oma usule olen võinud truult jääda, ja seda julguste kõitide ees ülestunistada?”

See oli see südamlis lause, mida sa mulle lahkumisel raudtee jaamas ütlesid:

„Kui lilleke orjavitste seas, nõnda on mu sõbrute tütarde seas“.

*****

Uus käsufõna.

(Särg.)

Temal oli alles hiljuti võimalus olnud nii palju süüa, kui ta tahtis; aga nüüd, kus ta neile õomajale jäi, oleks see lahkufettust ülesnäidanud, kui nad, ilma võõrast söögilaaua juure kutsumata, oleksid sööma hakanud.

Nõnda olid nad sunnitud ka võõrast laaua juure kutsuma, millega see kohe nõus oli.

Majaisa luges söögipalwe ja siis lasid kõik toitu hää maitsta.

Laua ääres istus üks väikene kuue aastane, ~~tema~~ poisikene; ta oli oma kõigeparemasse ülikonda riidetatud, sest tema pidi ju oodatawat jutlustajat iseäranis terwitama. Wanemad olid tema pääle uhked ja seda isegi nende lihtsa külalise ees, kes iseäranis poisikest vaatles, ilma sääl juures midagi ütlemata.

„Tule, Karli!“ ütles isa seejärele kui õhtusööök lõpetatud oli, ja ütles see ilus salm pääst ülesse, mis mamma sulle hiljuti õpetas! Kas sa mäletad veel seda? Karl tõusis piisti ja ütles ladusalt üles mõned salmid ühest tuttavast kiriku lauluraamatu laulust.

„Oe ka veel käsud peast!“ ütles ema sellejärele, enda poja võimise üle waimustatud olles.

Karl ütles kõik käsud peatamatalt ja wigata üles.

„Kui palju on käsusid üleüldse?“ küsis isa.

Laps jäi kaheldes mõtlema; siis waatas ta võõra pääle, kelle läheduses ta istus ja küsis ilmsüütalt: „Kui palju neid on?“

Wõõras nähti mõned filmapilgud mõtlewat ja ütles siis kaheldes: „Kas ei ole neid üksteistkümme?“

„Üksteistkümme?“ hüüdis majaema äärmiselt imestanult.

„Üksteistkümme?“ kordas ka majaisa, selle häälest enam etteheidet kui imestamist kuulnud.

„Kas teie tõesti ei tea, kui palju käsusid on? Kui palju neid on, Karli? Tule, ütles mulle, sa tead ju!“

„Kümmel!“ wastas poisikene.

„Dige,“ wastas isa, ise rahuloldawalt naeratahes.

„Meil siin kümme wersta kaugusel ümbruskonnas ei ole ainamatti tema wanust last, kes teile ei mõistaks öelda, et käskude koguarw kümme on. Kas teie ei ole seda Piiblist lugenud?“ ütles ta võõra poole pöördes.

Poisikese põlwes lugemin neid küll mõnikord; aga ma mõtlen kindlasti, et neid üksteistkümme oli. Kas ehk ei effi teie, kui ütlete neid kümme olewat?“

Majaproua löi imestades käsi kokku ja hüüdis: „Kuidas küll niisugune piiblitundmatus võimalik on?“

Särra W. ei ütelnud midagi waid tõusis üles, astus raamaturiuli ette kust ta Piiblit wõttis, asetask selle laua pääle ja löi säält Piiblit lahti, kus käsud üles kirjutatud on.

„Näete“, siin on nad kirjutatud, ütles ta võõra wastu „lugege ise järele“.

Siis läks ta laua juurest emale ja waatas üle võõra öla Piiblit pääle ning ütles: „Näete, siin on need kirjutatud“.

„Ja, nõnda on kirjutatud“, wastas võõras, „kuid siiski paistab mulle, et neid üksteistkümme on“.

„Noh eks ole siin ometigi kümme käsku?“ ütles ta, kus juures tema häälest kannatamatus wälja kostis.

„Ja, kindlasti!“

„Noh aga mis tahate teie siis veel? Kas teie ei usu Piiblit?“

„Oh ja, mina usun Piiblit, kuid siiski paistab mulle, kui oleks kusagil veel üks käsk juure pandud“.

See oli h-ra ja poua W-le liig niisugust teadmatust pühade asjade kohta pidasid nad andeksandmataks. Sellele järgnes pikk noomitatus, mista seda meest tema jumalateenituse pärast manitseti ja ähwardati.

Lõpuks küsis võõras alandlikult, kas seda Piiblit paariks tunniks temale lugemiseks ei lubataks, enne kui ta puhkama heidab.

Seda soowi täideti parema meelega kui midagi teist. Pea pääle õhtusööki juhutati võõras külalistetuppa, kuhu ta Piiblit koasawõttis. Enne kui majaisa võõra üksi jättis pidas ta enda kohuseks veel temaga waimulikkude asjade üle kõnelema ja ta tegi seda wäga tõsiselt umbes weerand tund aega.

Kuid tema sõnad ei suutnud vähematti mõju võõra pääle awaldada ja nõnda lahkuski ta wiimaks enda külalisest, kaebades selle kangekaelsuse ja teadmatuse üle.

Järgmisel hommikul wõttis võõras nende perekondlikust jumalateenitusest sellekohase wiisatusega osa. Hommikueine järele tänas ta

füdamlikult ülesnäidatud lahkuse eest ja jatkas oma reisi edasi.

Kell sai peagi kümme ja oodatud jutlustaja ei olnud veelgi tulnud. Nii sõitsid siis abielupaar W-d selles kindlas arwamises kiriku poole teele, et nad teda ehk sääl juba ees leiawad.

Kuid sääl ootas neid eest pettumus. Gull inimeji oli kokku tulnud, kes muist maja sees ja muist väljas aset olid wõtnud, kuid oodatud jutlustajat ei olnud tulnud. „Ruhu jutlustaja R. jäi?“ küüsid koosolijad, kui nad senna olid jõudnud. Ta ei ole tulnud, midagi on temale teel juhtunud, kuid ma ootan teda siiski weel. Ma mõtlesin teda juba siit eest leidma.“ Väljas oli külm ilm ja W. pani ette parem sisse minna ja kohtadel istudes weel mõni aeg oodata. Teised tegid tema eeskuju järele ja peagi oli see wäikene koosoleku maja rahwast täis. Hra W. waatles teraselt igat üksteist sisseastujat. Wiimaks nägi ta oma eila õhtust wõdraft uksest sisse tulewat, mis üle ta wähe ehmatas. Ta astus kess käiku pikka mööda edasi ja waatas teraselt mõlemile poole, kui otiks ta mõnda waba istekohta. Nõnda läks ta kuni kõnetooli juure, heitis enda kulanud, halli ülikuue maha ja istus senna toolile.

Samal silmapilgul oli aga juba Hra W. tema kõrwal ja haaras tema käewarrest kinni: „Teie ei tohi mitte siin istuda, tulge ma näitan teile ühe teise koha“, ütles ta ärritatult. „Tänan“, ütles mees wäiksel häälel, „siin on hää küll“. Ta jäi oma kohale edasi istuma. Hra W. mõtles koguduseteenrit omale abiks paluda ja seda wõdraft säält jutlustajatele määratud kohalt kõrwaldada.

Enne aga kui ta oma plaani suutis täide saata, tõusis wõdras istmelt, astus puldi ette ja awas lauluraamatu. Tema hääle tungis elektri woolu taolijest wend W-le kuni sõrme otsteni, kui ta selgel, mõjuwal healel laulu etteütles, mis järgmiste sõnadega algas:

„Armastada, halastada,
See on kõige ülem õnn;
Awitada, annetada,
Kohuseks meil antud on“.

Selle järele, kui wõdras fogu laulu ülelügenud ja ühtlasi laulu esimese salmi paar esimest rida kordanud oli, tõusis fogu koosolek üles ja elaw laul kõlas, kui ühest suust. Pääle laulu põlwitasid kõik palwele ja jutlustaja — keegi ei kahelnud selle üle, et tema see oli — palwetas mõjuwa tulidusega. Selle järele luges ta Laweti lauludest mõned salmid, mis järele sülgaw wäikus maad wõttis. Kõik ootasid huwitusega misfuguse kirja-

foha ta oma kõne aluseks walib. Koosoleku ruumis oleks wõinud isegi nõõpnõdela kuffumist kuulda.

Selle järele kuulbus jutlustaja selge, mõjurikas hääle: „Ühe uue käsufõna annan mina teile, et teie üksteist peate armastama“.

Wend W. mõtles esiteks lugemist sugugi mitte kuulatada aga nüüd asetust ta kindlamine oma tooli pääle. See oli see üheteistkümnes käff. Jutlus oli mõtterikas ja mõjuw.

Jutlustaja ei ütelnud midagi, mis seda perekonda, selle juures ta õõmajal oli olnud ja nende lahkust maitnud, oleks haawanud; kuid ta ütles paljugi, mis nende südamesse puutus ja sääl piinlikke tundeid ülesõhutas, et nad wõdra wastu enam lahkust ülesse ei olnud näidanud, mis Kristuse järelkäijatelt kindlasti oleks wõinud oodata.

Wiimaks jõudis jumalateenistus ometi lõpule. Wend W. ei teadnud, mis tema oleks pidanud tegema; weel iial oma elus ei olnud ta end niisuguses piinlikus ja soowimatas seisukohas tunnud, kui nüüd.

Nüüd astus jutlustaja kõnetoolilt alla, kuid wend W. ei läinud mitte temale wastu; kuidas wõis ta seda küll nüüd kõige selle järele, mis eila ja täna nende wahel oli juhtunud, teha?

Teised ruttasid kõik jutlustajat teretama, hulgani tema ümber kogudes, kuid tema wiitas ja jäi eemale.

„Kus wend W. on?“ kuulis ta jutlustajat pärast küsiwat.

„Siin ta on“, ütlesid mõned, wabastades teed sääl eneste keskel, kus wend W. seisis.

Jutlustaja astus tema juure, haaras tema käe ja ütles: „Tere wend W.; rõõmustan wäga sind nähes. Ja kus on õde W?“

„Ka õde W. kutsuti ettepoole ja jutlustaja pigistas füdamlikult tema kätt, kuna sõbralik naeratus tema huultele ilmus. „Ma loodan, et teilt ulualust leian,“ ütles ta, wäljapaista lastes, kui poleks midagi olnud.

Enne weel, kui üllatatud õed-wennad midagi wastata suutsid, küüsis keegi: „Aga mispärast teie nõnda hilja tulite? Teid oodati juba eila õhtul ja kuhu wend R. jäi?“

„Wend R. on haige,“ wastas jutlustaja, „ja mina tulim üksi. Kümme klm. siit eemal wäsis minu hobune ära ja ma pidin ülejäänud aja teest jala tulema. Kuid ilm muutis külmaks ja mina wäsisin nõnda ära, et ma tarwilikuks pidasin ühelt talumehelt, kes siin läheduses elab, õõmaja paluda, mida see mulle ka lahkesti wõimaldas.“

